

**САМОМЕНЕДЖМЕНТ
В УМОВАХ ГРОМАДСЬКО-АКТИВНОЇ ШКОЛИ**

Стаття присвячена проблемам стратегічного управління розвитком навчального закладу на державно-громадських засадах. Автор зосереджує увагу на ролі самоменеджменту як засобу досягнення якості управлінської діяльності.

Громадянська освіта – система навчально-виховних заходів, спрямована на формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, котра усвідомлює свої права й обов'язки щодо суспільства і держави, прилучення молоді до демократичної системи цінностей, формування індивідуального досвіду активних і відповідальних дій у демократичному суспільстві. Метою інтеграції державно-громадського управління у навчально-виховний процес є суспільне замовлення щодо формування «Я-концепції» учня, якій притаманні демократична громадянська культура, усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її громадянською відповідальністю, готовністю до компетентної у часті в житті громади школи, громадянського суспільства.

Сучасна громадсько-активна школа не тільки надає певні освітні послуги, але й виховує соціально-адаптовану та громадсько-орієнтовану особистість, яка здатна в перспективі успішно реалізовувати власну життєву мету. У шкільній громаді учні разом з учителями та батьками оволодівають знаннями, завдяки котрим набувають досвіду спілкування в безлічі співтовариств, умінню здійснювати свідомий правильний вибір. Таким чином закладаються підвалини громадського світогляду дитини.

Однак іноді виникають протиріччя між запитаними батьків і можливостями місцевої громади, що покликана забезпечувати соціально-економічні, психолого-педагогічні умови соціального зростання школярів. Це зумовлює необхідність сполучити ресурси мікросередовища всередині школи з ресурсами макросередовища навколо школи. Задля цього громадсько-активна школа не відгороджує учнів від реального життя, а включає це життя у свої уроки, позаурочну діяльність, створюючи єдине поле громадянського виховання не тільки учнів, а й усіх учасників освітнього процесу. У результаті виникає соціалізуючий простір, у якому системне виховання громадянина відбувається не тільки в навчальному закладі, а й поза його межами, що, у свою чергу, детермінує державно-громадське управління.

Державно-громадське управління школою – це процес, основною метою якого є налагодження партнерських стосунків

* © Сидоренко І.Л.

НАУКА — ШКОЛІ

між закладом та всіма ресурсами, що існують у громаді. Основна увага приділяється освітнім, соціальним, оздоровчим послугам, розвитку молодіжного руху та залучення громадян; покращенню навчання учнів; зміцненню родини та відносин між мешканцями громади. Так, наприклад, Цюрупинська спеціалізована школа I-III ступенів №2 з поглибленим вивченням іноземних мов Цюрупинської районної ради Херсонської області – це освітній, культурний центр, а також центр відпочинку для осіб будь-якого віку. Вона відкрита для кожного – цілий день, кожного дня, увечері та у вихідні.

Державно-громадське управління закладом робить школу громадським центром, який залучає нових партнерів, тим самим створюючи великий спектр послуг для дітей, молоді, сімей та громад. Громадсько-активна школа ставить перед собою мету розвивати потенціал громади, залучати батьків і мешканців до вирішення соціальних та інших проблем, які існують як у школі, так і в громаді. Таким чином освітня діяльність позитивно впливає не лише на самооцінку молодих людей, а й на розвиток громади в цілому.

При цьому нагальним питанням розвитку управління школою є актуалізація і підвищення рівня планування, самоорганізації та самоменеджменту керованого об'єкта при посиленні самоуправління і зменшенні ієрархічних рівнів. Один із засновників сучасної вітчизняної психології Л. Виготський відзначав необхідність цілеспрямованого керівництва з боку методології, називаючи її філософією спеціальних дисциплін. Сьогодні існують біологічна, соціологічна, навіть математична картина світу, але відсутня цілісна. І, імовірно, тому, приймаючи управлінські рішення, які призводять до катастрофічних наслідків, сучасні керівники щиро дивуються і не можуть зрозуміти, як це відбулося.

Управління як явище об'єктивного світу дуже різноманітне. Управління має місце у всіх формах руху матерії: механічному, фізичному, біологічному, соціальному житті. Виходячи з цього, у сучасній науці управління прийнято поділяти (класифікувати) на декілька видів, зокрема, управління в людському суспільстві, у колективах людей у їхньому громадському житті (соціальне управління). Управління як вплив на діяльність людей, об'єднаних у соціальні групи за їхніми різними інтересами, тобто управління соціальними системами. Ця область управління є переважно предметом вивчення соціальних наук.

У нашому розумінні, самоменеджмент – це наукова дисципліна, яка вивчає теорію і практику самостійного управління людиною процесом своєї життєдіяльності і діяльності (ЖД і Д) і має, в основному, практичну спрямованість на життєвий успіх і на те, як стати самим собою. Сучасні концепції самоуправління як людиною так і створеними нею організаціями в дійсності

НАУКА – ШКОЛІ

представляють цілісну систему поглядів, де, з одного боку, доведено, що краще управління – це самоуправління, а з іншого – людина є автоматизованою, саморегульованою системою, яка самоорганізується. Вона призначена для визначення найбільш ефективних шляхів і засобів досягнення людиною життєвих цілей. Однак не тільки на практиці, але й у теорії управління часто категорія «діяльність» використовується, як синонім словам «робота», «праця» на стратегічному і тактичному рівні. Тут криється принципова помилка. Адже діяльність людини на стратегічному рівні управління характеризується абстрактністю, вимагає розвинутих стратегічних здібностей, а на тактичному рівні характеризується конкретністю ситуаційно виникаючих задач, рішення яких повинно проходити в рамках стратегії. За змістом самоуправління включає різні функції, з яких головними, обов'язковими, стійкими, повторюваними в кожному циклі управління є:

- збір людиною інформації про свій внутрішній стан і положення на траєкторії руху до цілі (інформаційна);
- аналіз цієї інформації і прийняття рішень з корекції своєї життєдіяльності і діяльності (аналітична);
- організація самостійної життєдіяльності і діяльності по стратегічному і тактичному (повсякденному) управлінню (організаційна).

З огляду на це, можна сформулювати, що самоуправління є заснований на об'єктивних законах середовища і функціонування людини (біосоціальної і духовної системи) цілеспрямований процес самовпливу органу управління (суб'єкта) на об'єкт управління шляхом отримання інформації про його стан, прийняття рішення й організації його виконання. Отже, керуючись системним принципом, розберемося в поняттях і визначимо місце і роль теорії і практики самоменеджменту (СМ).

Аналіз матеріалів, наявних досліджень дозволяє зробити висновок – стратегія СМ діяльності менеджера:

- 1) визначає перспективні напрямки і траєкторію руху людини в часі і просторі;
- 2) організує форми, технології, методи, способи, прийоми діяльності;
- 3) це динамічна модель доцільної, системної діяльності, яка враховує вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища;
- 4) функція самоуправління, яка відокремилася.

Таким чином, стратегія СМ визначається метою організації праці менеджера і впливає на зміни її структури. Стратегія СМ є ланкою в ланцюжку «принципи управління – цілі – стратегії – методи – прийоми». Вона виступає організуючим початком усіх прийомів, методів, технологій, що дозволяє досягти менеджером поставлених цілей за умови її відповідності

об'єктивним знакам. Тому наступні наукові розвідки будуть пов'язані з визначенням впливу самоменеджменту на якість управлінської діяльності керівника навчального закладу та стан його стратегічного розвитку.

Література:

1. Освітній менеджмент: Навчальний посібник / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К. : «Шкільний світ», 2003. – 400 с.
2. Маслікова І. В. Моніторингова системі освітнього менеджменту. – Х. : Вид. група «Основа», 2005. – 144 с.
3. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360 с.
4. Управление начинается с себя / Сост. Линсиц И. В. – М. : Экономика, 1991. – С. 135-141.

Слободенюк Л.І., Слободенюк О.В.*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ШКІЛЬНОЇ НЕУСПІШНОСТІ

Стаття присвячена теоретичному аналізу проблеми шкільної неспішності та її корекції. Визначено провідні чинники та структуру психолого-педагогічної корекції шкільної неспішності.

Протягом різних історичних епох накопичувалися численні факти, висувалися теорії і припущення щодо причин навчальної неспішності. В умовах модернізації освіти проблема неспішності учнів залишається гострою. І це пов'язано з тим, що неспішність – складне, багатогранне явище шкільної дійсності, яке є предметом гарячих суперечок і протистоянь протилежних точок зору на аспект визначення провідних чинників забезпечення навчальної успішності й попередження неспішності.

Метою нашої роботи було вивчення, узагальнення причин шкільної неспішності та з'ясування її соціальних і психологічних факторів, розкриття шляхів корекційної роботи.

В.О.Сухомлинський зазначав: щоб надати «важкій» дитині індивідуальну допомогу, розбудити допитливість, цікавість, знайти засоби розумового розвитку, слід систематично, уважно, терпляче вивчати рівень її розумового, емоційного розвитку, шукати і знаходити причини, через які учень став невстигаючим [12].

«Віра педагога в потенційні можливості та здібності кожного свого вихованця набуває справжнього сенсу тільки тоді, коли він переконаний у перетворюючій силі виховання і навчання, своєї педагогічної праці». – вважає Ш.О.Амонашвілі [1].

Неуспішність окремого учня індивідуальна, проте в ній є типові риси. Тому, щоб вирішувати питання її попередження й подолання, треба знати, перш за все, загальні причини не-

* © Слободенюк Л.І., Слободенюк О.В.